

Univerzitet u Sarajevu

University of Sarajevo

Studijski program:

Evropski regionalni master program
Demokratija i ljudska prava u jugoistočnoj
Evropi (ERMA)

**Centar za interdisciplinarne studije –
prof. dr. Zdravko Grebo**

Studijski program: Evropski regionalni magistarski program Demokratija i ljudska prava u jugoistočnoj Evropi (ERMA)

IZDAVAČ:

Univerzitet u Sarajevu – Centar za interdisciplinarne studije – prof.dr. Zdravko Grebo, Zmaja od Bosne 8, Sarajevo

UREDNICI:

Univerzitet u Sarajevu – Centar za interdisciplinarne studije – prof.dr. Zdravko Grebo

Sarajevo, juni 2021. godine

Sadržaj

1. OPĆI DIO	5
1.1. Naziv programa	5
1.2. Tip programa	5
1.3. Nivo programa	5
1.4. Cilj studijskog programa	5
1.5. Nosilac programa	5
1.6. Naučna/umjetnička polja kojima pripada predloženi studijski program	6
1.7. Organizacija i trajanje studijskog programa	6
1.8. Minimalan broj ECTS bodova potrebnih za završetak studija	7
1.9. Jezik na kojem se izvodi studijski program	7
1.10. Selekcijski postupci za upis na studijski program	7
1.11. Kvalifikacije koje se stiču po okončanju programa	7
1.12. Analiza mogućnosti zapošljavanja studenata po završetku studijskog programa	7
1.13. Prohodnost studija	8
1.14. Skala bodovanja i ocjenjivanja	8
1.15. Osiguranje kvaliteta	8
2. OPIS PROGRAMA	9
2.1. Ishodi učenja na nivou studijskog programa	9
2.2. Popis obaveznih i izbornih predmeta	10
2.3. Struktura studija i uslovi upisa u sljedeći semestar	13
2.4. Informacije o načinu završetka studija	13

Studijski program:

Evropski regionalni master program
Demokratija i ljudska prava u jugoistočnoj
Evropi (ERMA)

**Centar za interdisciplinarne studije –
prof. dr. Zdravko Grebo**

1. OPĆI DIO

1.1. Naziv programa

Evropski regionalni master program Demokratija i ljudska prava u jugoistočnoj Evropi (ERMA)

1.2. Tip programa

Akademski studijski program

1.3. Nivo programa

Master studij, II ciklus studija

1.4. Cilj studijskog programa

Ljudska prava, uključujući i pravo na obrazovanje o ljudskim pravima, dio su međunarodnih standarda i široko prihvaćenih pravnih normi. Veliki broj država se obavezao na njihovo poštivanje. Time su obećale zaštititi i promovirati prava svih svojih državljana i stanovnika. Obrazovanje ljudi o njihovim pravima, zasnovanim na međunarodnim pravnim standardima, osigurat će da budu odgovorni građani koji će samostano misliti, brinuti o svojim i tuđim pravima i potrebama i ispunjavati ih demokratskim sredstvima.

Kako je naglašeno u nacrtu UN Deklaracije o obrazovanju o ljudskim pravima, kao i Povelji Vijeća Evrope o Obrazovanju za demokratsko građanstvo i obrazovanje o ljudskim pravima, takav trening i obrazovanje od ključnog su značaja za promociju univerzalnog poštovanja svih ljudskih prava i fundamentalnih sloboda svih, u skladu sa principima univerzalnosti, nedjeljivosti i međuzavisnosti ljudskih prava. Obrazovanje o ljudskim pravima jača pravo na mir i razvoj, odnosno prava ljudi i nacija da budu zaštićeni od agresije, i drugih nezakonitih upotreba oružane sile, te masovnog osiromašenja. Nedavna prošlost dokazuje da manjak zaštite uz konflikte i teška kršenja ljudskih prava, zajedno sa otežanom tranzicijom ka demokratskom društvu mogu destabilizirati cijeli region sa strašnim posljedicama i uticajem na cijeli Evropski kontinent, te je aktivnim djelovanjem u polju obrazovanja važno promovirati razumijevanje, toleranciju i mir, te promovirati demokraciju i ljudska prava.

Odgovornost dobrog obrazovanja je formiranje istraživača, stručnjaka i inovatora bez kojih nema izgleda za rast i razvoj. Ljudska prava danas čine zajedničku baštinu čovječanstva. U skladu s tim, obrazovanje za ljudska prava je sredstvo za pristupanje toj baštini kroz univerzalnu posvećenost dostojanstvu i vrijednosti svakog ljudskog bića. Kako Čl.2 Nacrta deklaracije navodi, obrazovanje i trening o ljudskim pravima obuhvata obrazovanje: (a) o ljudskim pravima, što uključuje pružanje znanja i razumijevanje normi i načela ljudskih prava, vrijednosti koje ih podupiru i mehanizme za njihovu zaštitu; (b) kroz ljudska prava, što uključuje učenje i poučavanje na način koji poštuje prava i edukatora i učenika; (c) za ljudska prava, što uključuje i osnaživanje osoba da uživaju i ostvare svoja prava i da poštuju i podržavaju prava drugih. Ciljevi programa razvijani su u skladu sa ovim principima i načelima.

Evropski regionalni Master demokratije i ljudskih prava je važna inicijativa, kako za Univerzitet u Sarajevu, tako i za region. Zajednički ga organiziraju Univerzitet u Sarajevu i Univerzitet u Bolonji, sa učešćem 9 partnerskih Univerziteta i preko 40 predavača iz cijelog svijeta, a finansiraju ga Evropska Unija i Agencija za Razvoj i Kooperaciju Republike Italije. Godišnje oko 30 mladih ljudi iz cijele jugoistočne Evrope i šire, stiče diplomu magistara i magistrica ovog studija. Učešće Bosne i Hercegovine u ovom programu važan je izraz posvećenosti evropskim integracijama i pripadnosti evropskom akademskom prostoru. Kroz njega se uspostavljaju i jačaju nove veze u regionu i Evropi kako među predavačima, visokoškolskim obrazovnim institucijama tako i među studentima. Nastavak izvođenja ovog programa i školovanja budućih stručnjaka iz oblasti ljudskih prava i demokratije u jugoistočnoj Evropi je primarni cilj ovog programa, i od neprocjenjive je važnosti za Bosnu i Hercegovinu i naše visoko obrazovanje, ali i region.

1.5. Nosilac programa

Nosilac studija je Univerzitet u Sarajevu, u koordinaciji sa Univerzitetom u Bolonji. Organizacija programa povjerena je Centru za interdisciplinarnе studije prof. dr. Zdravko Grebo, a izvođenje nastave nastavnicima i saradnicima sa partnerskih univerziteta, te stručnjacima iz partnerskih institucija.

1.6. Naučna/umjetnička polja kojima pripada predloženi studijski program

S obzirom na to da ljudska prava moraju biti promatrana kroz najmanje nekoliko studijskih polja, od prava i političkih nauka, sociologije, filozofije i društvenih nauka uopšte, program je usvojio interdisciplinarni pristup ovim studijima.

1.7. Organizacija i trajanje studijskog programa

I semestar:

1.dio: šest predmeta 30 ECTS

- Temelji ljudskih prava i demokratije
- Nacionalizam, identitet i konflikt
- Demokratizacija i EU integracija
- Međunarodne norme i standardi ljudskih prava
- Mehanizmi zaštite ljudskih prava i njihova primjena
- Metodologije istraživanja

II semestar:

2. dio: Stažiranje u trajanju od 6 sedmica 10 ECTS

3. dio: Mobilnost u Italiji, pisanje teze i odbrana završnog rada 20 ECTS

Kurikulum se sastoji od 6 predmeta (koji uključuju predavanja, seminare, posjete raznim organizacijama i institucijama, edukativne izlete te redovne konsultacije sa tutorima), stažiranja te izrade i odbrane završnog rada. Studij nosi 60 ECTS bodova i može se studirati samo u statusu redovnog studenta / studentice.

U prvom semestru od novembra do juna, studenti i studentice pohađaju nastavu u kojoj učestvuju predavači sa 11 partnerskih univerziteta, te članica Globalnog Kampusa ljudskih prava, čiji je program član, kao i eksperti iz vladinih i nevladinih organizacija, uz podršku tutora. Jezik poduke je engleski, a prisustvo na predavanjima obavezno. Završni ispiti se održavaju po završetku svakog od pojedinačnih predmeta te u prvoj polovini juna, a prije početka obaveznog stažiranja. S obzirom na to da ljudska prava moraju biti promatrana kroz najmanje nekoliko studijskih polja, od prava i političkih nauka, sociologije, filozofije i društvenih nauka uopšte, program je usvojio interdisciplinarni pristup.

Uz predavanja i seminare, studenti i studentice također posjećuju državne institucije, međunarodne i nevladine organizacije aktivne u području ljudskih prava i demokratije u Bosni i Hercegovini, kako u Sarajevu tako i u drugim gradovima BiH kroz dvije studijske posjete. Tokom prvog semestra u Sarajevu, mogu pratiti seminare i radionice koje organiziraju akademski tutori Programa, kao i gostujući predavači. Ove aktivnosti za cilj imaju propitivanje kršenja ljudskih prava, nejednakosti, nasilja nad ženama i djecom, društvenu marginalizaciju i isključivanje, te poticanje solidarnosti, uzajamnog razumijevanja i važnosti osobne predanosti ljudskim pravima kroz stvaranje učinkovitih kontakata sa braniteljima/braniteljicama ljudskih prava, kao i žrtvama kršenja ljudskih prava.

U prvom dijelu drugog semestra, od sredine juna do kraja jula, studenti stažiraju u nekoj od odabranih međunarodnih ili nevladinih organizacija, te istraživačkih instituta koje rade na polju ljudskih prava i demokratije širom jugoistočne Evrope. U tom periodu studenti i studentice već imaju teorijsko znanje i spremni su za novo, nekima prvo životno radno iskustvo kroz koje će naučeno moći iskoristiti u praksi. Prema Statutu programa, stažiranje se radi u zemlji koja nije zemlja iz koje student dolazi. Ova je odluka donesena eksplicitno u svrhu promocije različitosti i razvijanja interkulturnih kompetencija koje se smatraju ključnima za eksperte i ekspertkinje koji žele raditi u polju ljudskih prava i protiv njihovih kršenja, te upoznavanja sa širim kontekstom regiona. Odabir organizacije se vrši na osnovu istraživačkih i profesionalnih interesa studenata i studentica. Nakon završetka pripravnčkog staža organizacije i studenti su dužni dostaviti evaluacije.

Mobilnost studenata i studentica u Italiji odvija se tokom septembra / oktobra. Tokom boravka u Italiji, na Univerzitetu u Bolonji, studenti finaliziraju svoje završne radove pod supervizijom jednog od predavača ERMA programa i uz asistenciju jednog od tutora. Studenti i studentice su tokom boravka smješteni u jednom od rezidencijalnih centara Univerziteta u Bolonji 31 dan (ukupno 30 noćenja). Posjećuju gradove te različite obrazovne i kulturne institucije (Bolonja, Venecija, Firenca). Zajedničkim životom u Italiji stiču interkulturalne i kros-kulturne kompetencije.

Javne odbrane se održavaju u Sarajevu, Bosni i Hercegovini krajem oktobra pred tročlanom komisijom. Magistrantima se dodjeljuju dvojne diplome: Univerziteta u Bolonji i Univerziteta u Sarajevu.

1.8. Minimalan broj ECTS bodova potrebnih za završetak studija

Kurikulum se sastoji od 6 predmeta (koji uključuju predavanja, seminare, posjete raznim organizacijama i institucijama, edukativne izlete te redovne konsultacije sa tutorima), stažiranja, te izrade i odbrane završnog rada. Studij nosi 60 ECTS bodova i može se studirati samo u statusu redovnog studenta / studentice.

1.9. Jezik na kojem se izvodi studijski program

Nastava se izvodi na engleskom jeziku.

1.10. Seleksijski postupci za upis na studijski program

ERMA je otvorena za kandidate koji imaju visoka akademska dostignuća i rezultate u disciplinama relevantnim za ljudska prava, a posebno: prava, društvenih i političkih nauka, te humanističkih nauka, i koji posjeduju diplomu akreditiranih univerziteta. Diploma prethodnog školovanja mora biti sa studija koji su trajali najmanje 4, odnosno 3+2 godine (I i II ciklus u skladu sa Bolonjskim procesom) odnosno nositi minimum 240 ECTS bodova.

Nastava se održava na engleskom jeziku, te je tečno poznavanje engleskog jezika predušlov za prijem na program. Svi aplikanti moraju pružiti dokaz o nivou poznavanja jezika. Master program priznaje međunarodne certifikate o poznavanju jezika kako slijedi:

1. TOEFL – min. 560 za pismeni test, 220 za test na kompjuteru, i ne manje od 83 za online testiranje (IBT).
2. IELTS BRITANSKOG VIJEĆA: minimum 6.5 i ne manje od 6.0 u pojedinačnim podsekcijama.
3. CAE , CPE novo Cambridge testova.
4. Aplikanti/ce kojima je engleski jezik maternji te oni koji su tokom univerzitetskog školovanja imali nastavu na engleskom jeziku svoju kompetenciju potvrđuju kroz transkripte i certifikate koje su izdali njihovi univerziteti.

Odabir kandidata vrši Nastavno naučno vijeće studija u septembru tekuće godine, a na osnovu aplikacijskog formulara i slijedećih dokumenata koje su aplikanti dužni dostaviti pri prijavi na program (na engleskom jeziku):

1. Popunjen prijavi formular
2. Univerzitetska diploma (BA i MA) –original i prijevod na engleski jezik gdje je to potrebno
3. Transkript ocjena (BA i MA)- original i prijevod na engleski gdje je to potrebno
4. Odgovarajući certifikat o poznavanju Engleskog jezika
5. Fotokopija pasoša-prva strana
6. Uvjerenje o državljanstvu
7. Rodni list
8. CV

1.11. Kvalifikacije koje se stiču po okončanju programa

Magistrantima i magistranticama se dodjeljuju dvije diplome: Univerziteta u Bolonji i Univerziteta u Sarajevu. Akademska titula i stručno zvanje nakon završenog II ciklusa: stručni stepen – magistar ljudskih prava i demokratije.

1.12. Analiza mogućnosti zapošljavanja studenata po završetku studijskog programa

Vladavina prava, poštovanje ljudskih prava i demokratija, ekonomski rast i razvoj, održivost, uvažavanje kultura i raznolikosti su osnovni postulati na kojima se temelji svaka suvremena država. Proces pridruživanja Bosne i Hercegovine Evropskoj Uniji

donosi sveobuhvatne promjene i reforme, te kao takav neophodno zahtijeva interdisciplinarni pristup, jer je samo tako moguće s jedne strane uobličiti, odnosno omogućiti preuzimanje i primjenu pravne stečevine Europske unije u BiH, na način koji uvažava različitosti, te prati savremene razvojne trendove. Taj proces nesumnjivo treba stalnu podršku mladih stručnjaka i istraživača kako bi se rezultati tih istraživanja inkorporirali u tranzicijske i razvojne procese. Studenti koji završe ovaj studij biće nezaobilazan resurs u smislu ljudskih potencijala u oblasti politika istraživanja i analiza, interdisciplinarnog istraživačkog metoda koji je neizostavan uslov pripreme relevantnih javnih politika. Tržište rada u vladinom i nevladinom sektoru, u međunarodnim organizacijama će biti obogađeno stručnjacima koji odlično poznaju aktuelna društvena pitanja, posjeduju analitičke vještine te prilagodljivost različitim društvenim kontekstima. Magistri demokratije i ljudskih prava su osposobljeni za različite poslovne mogućnosti u:

- Međunarodnim organizacijama aktivnim u polju demokratije i ljudskih prava
- Vladinim institucijama i agencijama
- Nevladinim organizacijama koje se bave pitanjima demokratije i ljudskih prava
- Istraživačkim institutima koji se bave istraživanjima u ovoj oblasti

1.13. Prohodnost studija

Prema članu 1. stav (3) Pravila studiranja za I, II ciklus studija, drugi ciklus vodi do akademskog zvanja magistar/master, koji se stječe nakon završenog diplomskog studija, traje jednu ili dvije godine, a vrednuje se sa 60, odnosno 120 ECTS, tako da u zbiru s prvim ciklusom nosi 300 ECTS.

1.14. Skala bodovanja i ocjenjivanja

U svakom pojedinačnom syllabusu predmeta je navedena skala bodovanja i ocjenjivanja u skladu sa ciljem i ishodima tog predmeta.

1.15. Osiguranje kvaliteta

Kvalitet i uspješnost studija će biti praćena internim i eksternim posmatranjem i ocjenjivanjem od strane zvanične komisije i studenata.

2. OPIS PROGRAMA

2.1. Ishodi učenja na nivou studijskog programa

Struktura predavanja, stažiranje i predavači su definirani na način da se među sudionicima naglasi zajednička svijest da demokratski razvoj i promocija ljudskih prava, te njihova zaštita i provedba u regiji ovise o više međuzavisnih faktora, te da je aktivno građansko djelovanje i informiranost ključ njihovog ostvarenja. U tom smislu od studenata se očekuje da usvoje slijedeća znanja, vještine i kompetencije:

A. ZNANJA

Studenti i studentice će nakon odslušanih predavanja i ispunjenih uslova za polaganje ispita:

- Znati i razumjeti intelektualnu historiju temeljnih koncepata ljudskih prava, demokratije i političke teorije, temeljne međunarodne zakone o ljudskim pravima, ključne paradokse i probleme koji su oblikovali samorazumijevanje moderne političke zajednice i koji dominiraju savremenim raspravama o moralnim i političkim osnovama globalne političke zajednice, ključne kritičke perspektive u vezi sa razumijevanjem ljudskih prava i demokratije u kontekstu građanstva, nacionalizma i moderne politike, te osnovne teorije koje podržavaju ekonomska i socijalna prava.
- Znati teorije i oblike nacionalizma i srodnih koncepata, uključujući naciju, suverenitet i samoopredjeljenje, imati znanje o sukobima tokom i nakon raspada Jugoslavije, sa fokusom na uzroke i posljedice, poznavati veze između identiteta, sukoba i pomirenja, razumjeti načine na koje demokratija može pogoršati sukob u pluralnim društvima, ali također i osigurati institucionalne i druge resurse za njegovo upravljanje i rješavanje; nadalje, studenti će naučiti kako se integracija, teritorijalni pluralizam i podjela moći mogu uspješno koristiti za rješavanje sukoba u pluralnim društvima. Imaće poznavanje osnovnih principa i poteškoća vezanih za izgradnju države u multietničkim i multinacionalnim društvima; biće upoznati sa okvirom za zaštitu prava manjina u Evropi uopće i posebno u Jugoistočnoj Evropi, imaće znanje i razumijevanje osnovnih vjerskih prava i sloboda, s posebnim naglaskom na izazove vjerskog pluralizma u savremenim društvima, te će biti upoznati sa raznim načinima na koje se religija, identitet i etnička pripadnost međusobno povezuju. Na kraju, studenti će znati i razumjeti teorije i politike migracija, te moći analizirati slučajeve i dinamiku balkanskih migracija u posljednje tri decenije.
- Od studenata se očekuje da steknu znanje o vrstama političkih režima i procesima demokratske tranzicije i konsolidacije sa fokusom na jugoistočnu Evropu. Od njih se očekuje da pokažu analitičke vještine u procjeni savremenih trendova demokratizacije i autokratizacije. Istovremeno, studenti će biti upoznati sa djelovanjem politike proširenja EU i načinom na koji EU nastoji voditi političko-ekonomsku transformaciju regije koja se odlikuje nepotpunim rješavanjem sukoba i (dugo)trajnim procesima izgradnje države.
- Studenti će steći znanje o glavnim normama i standardima ljudskih prava na univerzalnom i evropskom nivou. Poznavaće glavna ekonomska, socijalna i kulturna prava. Studenti će znati i razumjeti određene pravne standarde dječjih prava, ženskih prava i prava izbjeglica u okviru međunarodnog zakona o ljudskim pravima. Studenti će takođe steći znanje o normama i standardima koji se odnose na ekološka prava i izazove u Jugoistočnoj Evropi. Imaće razumijevanje glavnih izazova kada je riječ o provedbi ovih prava u kontekstu Jugoistočne Evrope.
- Studenti će imati znanje o glavnim institucijama, mehanizmima i procedurama za zaštitu i sprovođenje ljudskih prava na univerzalnom i regionalnom nivou. Studenti će znati i razumjeti funkcioniranje evropskih mehanizmima za zaštitu ljudskih prava, posebno na nivou Vijeća Evrope, OSCE-a i EU, osnovne principe međunarodnog humanitarnog prava kao i mehanizme tranzicijske pravde. Nadalje, studenti će naučiti kako definirati mučenje i odvojiti ga od drugih sličnih praksi, upoznaće se sa mehanizmima sprječavanja mučenja i prisilnog nestanka, te će znati osnovne karakteristike genocida prema međunarodnom pravu.
- Imaće poznavanje teorijskih i metodoloških osnova istraživanja u društvenim naukama, razumijevanje ključnih snaga i slabosti različitih istraživačkih metoda i tehnika prikupljanja podataka, te će ovladati konvencijama akademskog pisanja.

B. VJEŠTINE I KOMPETENCIJE

Studenti i studentice će nakon odslušanih kurseva i ispunjenih uvjeta za polaganje:

- Imati kritičko razumijevanje i sposobnost analize savremenih problema ljudskih prava i demokratije na globalnom i regionalnom nivou; stručnost u intelektualnoj historiji razvoja ideja ljudskih prava, demokratije i političke teorije; otvoreni kritički perspektivizam.
- Imati sposobnost kritičke procjene i analize (ponovnog) nacionalizma u nastajanju i načina na koje nas države formiraju kao nacionalna bića, sposobnost kritičke procjene integracije, teritorijalnog pluralizma i podjele moći iz teoretske perspektive i prošlih i trenutnih primjera ovih strategija upravljanja etničkim sukobima, sposobnost kritičke procjene instrumentalizacije religije u političke svrhe, sposobnost analize implementacije manjinskih prava u jugoistočnoj Evropi, sposobnost prepoznavanja uzroka i posljedica migracija u jugoistočnoj Evropi i analiziranje slučajeva iz političke i sociološke perspektive
- Od studenata se očekuje da izgrade kompetencije potrebne za navigaciju između teorijskog i empirijskog aspekta demokratizacije. Moći će koristiti glavne instrumente / indekse za režime (Bertelsmann Stiftung Index, Nations in Transit, itd.) i procijeniti ključne političke trendove. Takođe će biti u mogućnosti da procijene dinamiku i analiziraju glavna društvena i politička pitanja u vezi sa zemljama zapadnog Balkana i njihovim pristupanjem Evropskoj Uniji.
- Moći će utvrditi kršenja ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava na univerzalnom i regionalnom nivou i razvijati mjere za rješavanje problema na političkom ili pravnom nivou. Steći će sposobnost da analiziraju pitanja koja se odnose na ženska prava, dječija prava i prava izbjeglica, pozivajući se na glavne međunarodne pravne dokumente. Moći će analizirati kršenja prava djece, prava žena i prava izbjeglica i izvještavati o njima. Studenti će steći kompetenciju za analizu kontradikcija oko razvoja i okoliša iz perspektive ljudskih prava.
- Imaće sposobnost kritičke analize rada glavnih institucija, te funkcioniranja mehanizama i postupaka za sprovođenje ljudskih prava na univerzalnom i evropskom nivou u navedenim oblastima. Imaće osnovne vještine analize i savjetovanja o načinu korištenja mehanizama i procedura za promociju i zaštitu ljudskih prava u kontekstu Jugoistočne Evrope. Studenti će biti u stanju razumjeti probleme povezane s mučenjem i nestancima, kao i druga posebna pitanja koja se odnose na zaštitu ljudskih prava u konfliktnom i postkonfliktnom okruženju i kritički ih analizirati, te će moći ova znanja koristiti u budućem radu u oblasti zaštite ljudskih prava.
- Imaće sposobnost razvijanja teorijski ispravnih i metodološki održivih istraživačkih projekata, sposobnost izrade izvještaja o istraživanju, te razvijene vještine akademskog pisanja i primjene metoda naučnog istraživanja.

2.2. Popis obaveznih i izbornih predmeta

U tabeli je prikazan popis predmeta sa ECTS opterećenjem i fondom sati.

1. PLAN IZVOĐENJA PROGRAMA

Semestar	Predmet	Predavanja	Voditelj predmeta	Ukupan broj sati (ECTS)
I	1. TEMELJI LJUDSKIH PRAVA I DEMOKRATIJE	1. FILOZOFIJA LJUDSKIH PRAVA I DEMOKRATIJE 2. UVOD U MEĐUNARODNI PRAVNI OKVIR LJUDSKIH PRAVA 3. TEMELJI GRAĐANSKIH I POLITIČKIH PRAVA 4. TEORIJSKE OSNOVE EKONOMSKIH I SOCIJALNIH PRAVA 5. SAVREMENE TEORIJE DEMOKRATIJE 6. TEORIJE I PRAKSE GRAĐANSTVA: DRŽAVE, NACIJE, GRAĐANI	Prof. dr. Asim Mujkić, Univerzitet u Sarajevu, Bosna i Hercegovina	Ukupan broj sati: 60 Predavanja: 52 Seminari i radionice: 4 Posjete: 4 ECTS 5

I	2. NACIONALIZAM, IDENTITET I KONFLIKT	1. NACIONALIZAM, SAMOOPREDJELJENJE I RASPAD JUGOSLAVIJE 2. IDENTITET, SUKOB I POMIRENJE 3. DEMOKRATIJA U PLURALNIM DRUŠTVIMA 4. RELIGIJA I DRŽAVA 5. ZAŠTITA PRAVA MANJINA U JUGOISTOČNOJ EVROPI 6. TEORIJE I POLITIKE MIGRACIJA U JUGOISTOČNOJ EVROPI	Prof. dr. Nebojša Vladislavljević, Univerzitet u Beogradu	Ukupan broj sati: 60 Predavanja: 52 Seminari i radionice: 4 Tematski izlet: 4 ECTS 5
I	3. DEMOKRATIZACIJA I EU INTEGRACIJA	1. OBRASCI DEMOKRATIZACIJE I AUTOKRATIZACIJE U JUGOISTOČNOJ EVROPI 2. HISTORIJA EVROPSKE INTEGRACIJE 3. PROŠIRENJE EVROPSKE UNIJE I ZAPADNI BALKAN 4. VLADAVINA PRAVA NA ZAPADNOM BALKANU 5. POLITIKE OSPORAVANJA U JUGOISTOČNOJ EVROPI 6. DEMOKRATIZACIJA POD OSPORENOM DRŽAVNOŠĆU: SLUČAJ KOSOVA	Prof. dr. Nikolaos Tzifakis, Univerzitet u Peloponezu, Grčka	Ukupan broj sati: 60 Predavanja: 52 Seminari i radionice: 4 Posjete: 4 ECTS 5
I	4. MEĐUNARODNE NORME I STANDARDI LJUDSKIH PRAVA	1. EKONOMSKA, SOCIJALNA I KULTURNA PRAVA 2. PRAVA ŽENA U MEĐUNARODNOM PRAVU 3. PRAVA DJETETA U MEĐUNARODNOM PRAVU 4. PRAVA DJETETA U JI EVROPI 5. MIGRACIJE I LJUDSKA PRAVA 6. ZAŠTITA I PRAVA IZBJEGLICA 7. EKOLOŠKA PRAVA I IZAZOVI U JI EVROPI	Prof.dr. Marco Borraccetti, Univerzitet u Bolonji	Ukupan broj sati: 60 Predavanja: 52 Seminari i radionice: 4 Posjete: 4 ECTS 5
I	5. Mehanizmi zaštite i implementacije ljudskih prava	1. UN SISTEM ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA 2. EVROPSKI SISTEM ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA 3. EVROPSKA KONVENCIJA O LJUDSKIM PRAVIMA: PRAVNI PREDMETI U JUGOISTOČNOJ EVROPI 4. MEĐUNARODNO HUMANITARNO	Prof. dr. Wolfgang Benedek, Karl Franzens Univerzitet, Grac, Austria	Ukupan broj sati: 60 Predavanja: 52 Seminari i radionice: 4 Tematski izlet: 4 ECTS 5

		<p>PRAVO: MIR I SUKOBI</p> <p>5. RAZUMIJEVANJE MUČENJA I PRISILNIH NESTANAKA</p> <p>6. TRANZICIJSKA PRAVDA</p> <p>7. GENOCID U MEĐUNARODNOM PRAVU</p>		
I	6. METODOLOGIJE ISTRAŽIVANJA	<p>Predavanja:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. DIZAJN ISTRAŽIVANJA I SAKUPLJANJA PODATAKA 2. ETNOGRAFSKO ISTRAŽIVANJE 3. KRITIČKE STUDIJE DISKURSA 4. UPRAVLJANJE PODACIMA I DIGITALNE METODE <p>Seminari:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. UVOD U DRUŠTVENA ISTRAŽIVANJA 2. UVOD U AKADEMSKO PISANJE 3. RAZVOJ PRIJEDLOGA MA TEZE 4. PISANJE MA TEZE 5. PISANJE KRATKE ANALIZE POLITIKA 	Prof. dr. Federico Giulio Sicurella, Univerzitet u Milanu	<p>Ukupan broj sati: 52</p> <p>Predavanja: 32 Seminari: 20 ECTS 5</p>
II	Staziranje	Praksa u trajanju od 6 sedmica u odabranim NVOima, MVOima, think tankovima i istraživačkim institutima širom jugoistočne Evrope. Studenti/ce moraju raditi staž u zemlji različitoj od zemlje njihovog porijekla / državljanstva.		6 sedmica: 240 radnih sati ECTS 10
II	Izrada i javna odbrana magistarskog rada	Tokom boravka na Univerzitetu u Bolonji u trajanju 31 dan (30 noći) studenti/ce finaliziraju pisanje teze te imaju organizirane posjete gradovima i institucijama u Italiji. U tom periodu finaliziraju završni rad, nakon čega se vraćaju u Sarajevo radi odbrane završnog rada te prisustvovanja na završnoj ceremoniji.		ECTS 20
				UKUPNO 60 ECTS

2.3. Struktura studija i uslovi upisa u sljedeći semestar

U primjeni Evropskog sistema prijenosa bodova (ECTS) u prijedlogu Evropskog regionalnog master studija „Demokratija i ljudska prava u jugoistočnoj Evropi“, polazi se od dogovora, prihvaćenog u čitavom evropskom prostoru visokog obrazovanja, da rad potreban za savladavanje jedne akademske godine studija iznosi 60 ECTS bodova. Iz organizirane nastave student stiče 30 ECTS bodova, stažiranje nosi 10 ECTS bodova, a završni rad 20 ECTS bodova.

Master studij se sastoji od šest obaveznih predmeta, stažiranja i završnog rada.

Prvi semestar uključuje šest obaveznih predmeta sa ukupno 30 ECTS.

Drugi semestar uključuje stažiranje sa ukupno 10 ECTS bodova i završni master rad sa 20 ECTS.

2.4. Informacije o načinu završetka studija

Master studij se završava polaganjem svih ispita i izradom završnog rada.

Mentora za izradu završnog master rada bira kandidat na osnovu interesovanja i oblasti predavača. Tema rada mora biti usko vezana za područje demokratije i ljudskih prava u jugoistočnoj Evropi. Moguće teme završnih radova predlažu predmetni nastavnici. Također, studentu se može odobriti tema završnog rada koju samostalno predloži, uz prethodnu konsultaciju sa nastavnikom kod kojeg želi uraditi završni rad.

Mentora odobrava Nastavno-naučnoVijeće studija.

Prijava teme se podnosi na propisanom obrascu. Nakon prihvatanja teme na Vijeću studija, Vijeće imenuje Komisiju za ocjenu i odbranu rada. Članovi Komisije mogu biti predavači u zvanju od docenta do redovnog profesora. Komisijaima, po pravilu, predsjednika i dva člana, odnosno njihove zamjenike. Jedan od članova komisije je i mentor.

Student može jedanput promijeniti temu završnog rada i to najkasnije u roku od 30 dana od dana odobravanja prve teme.

Završni rad i odbrana su javni.

Na druga pitanja u vezi sa organizacijom nastave i studija–prava i obaveze studenta, prijave na konkurs i upis na studij–koja nisu regulisana ovim pravilima, primjenjivatće se Zakon, Statut i Pravila studiranja za I, II ciklus studija, integrirani, stručni i specijalistički studij na Univerzitetu u Sarajevu.